

บทที่ 2

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีแนวคิดที่ได้รวบรวมจาก เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะกล่าวในบทนี้ ประกอบด้วย ความเป็นมาของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 โครงการโรงเรียน ผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา บทบาทของบุคลากรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ และผลการดำเนินงานของโครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา

ความเป็นมาของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

ธรรมชาติของหลักสูตรก็เหมือนกับธรรมชาติของสิ่งทั้งหลายทั้งปวง คือ จะต้องมีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงแต่ละครั้งนี้อาจจะก่อให้เกิดปัญหาขึ้นบ้าง แต่เจตนาารมณ์ของการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรนั้น ก็เพื่อจัดการศึกษาในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพการดำรงชีวิตในแต่ละยุคสมัย¹ ด้วยเหตุนี้ หลักสูตรจึง เป็นสิ่งที่ควรแก้ไขปรับปรุงอยู่เสมอ เพราะสถานการณ์ของสังคมและสิ่งแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา คนเราต้องปรับตัวให้ เข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมหรือสามารถปรับสิ่งแวดล้อมให้ เข้ากับตัวเอง จึงจะมีชีวิตอย่างมีความสุข การศึกษา เป็นสิ่งหนึ่งที่จะช่วยให้คนสามารถปรับตัวได้ดี การศึกษาที่ดี คือ การศึกษาที่จัดได้ตรงกับสภาพของสังคมและสิ่งแวดล้อม ดังนั้น หลักสูตร ซึ่งเป็นหัวใจของการศึกษา จึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงให้ เหมาะสมกับความ เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ²

¹ กรมวิชาการ, คู่มือการอบรมครู เรื่องการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ศูนย์การทหารราบ, 2521), หน้า 8.

² กรมวิชาการ, คู่มือการอบรมวิทยากรในการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 (กรุงเทพมหานคร : เซ็นทรัล เอ็กซ์เพรสศึกษาการพิมพ์, 2520), หน้า 214.

กูด¹ ให้ความหมายของการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรว่า คือ การเปลี่ยนแปลง หรือ ดัดแปลงหลักสูตรให้แตกต่างไปจากเดิม เป็นการสร้างโอกาสทางการเรียนมาใหม่ โดยการเปลี่ยนแปลงแบบของหลักสูตร

ฮิลดา ทามา² ให้ความหมายของการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรไว้ว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรทั้งระบบหรือ เปลี่ยนทั้งหมด ตั้งแต่จุดมุ่งหมายและวิธีการ และการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรจะมีผลกระทบต่อทางด้านความคิด และความรู้สึกนึกคิดของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรนี้ นอกจากจะปรับปรุงให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพ- การดำรงชีวิตในแต่ละยุคสมัยดังกล่าวแล้ว ยังจะต้องทำให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงแผน การศึกษาแห่งชาติด้วย ทั้งนี้เพราะการเปลี่ยนแปลงแผนการศึกษาแห่งชาติ เป็นการปรับปรุง หรือ เปลี่ยนแปลงระบบการศึกษา ซึ่งจะมีการเปลี่ยนแปลงจุดมุ่งหมายการศึกษาโดยเฉพาะ โครงสร้างของระบบโรงเรียน และระบบการวัดผล การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมีผลสะท้อนโดย ตรงต่อการจัดการ เรียนการสอนให้ได้ผลตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับ การพัฒนาประเทศในด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง และความ- ก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงแผนการ ศึกษาแห่งชาติเมื่อใด จะมีการเปลี่ยนแปลง "หลักสูตร" ให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่ง- ชาติเสมอมา

ดังนั้นรัฐบาลสมัยนายธานินทร์ กรัยวิเชียร จึงได้ทำการปรับปรุงแผนการศึกษา- แห่งชาติ พ.ศ. 2503 ซึ่งได้ใช้ติดต่อกันมาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 17 ปี เพื่อให้มีความเหมาะ- สมกับสภาพการณ์ในปัจจุบันมากขึ้น และได้ประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520

¹ Carter V. Good, Dictionary of Education (New York : McGraw- Hill Book Company, 1973), pp. 157-158.

² Hilda Taba, Curriculum Development : Theory and Practice. (New York : Hartcourt, Brace and World, Inc., 1982), p.454.

เมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2520 แทนแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2503 โดยให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2521 เป็นต้นไป แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 ฉบับนี้ มีผลทำให้ระบบการศึกษาของประเทศไทยเปลี่ยนแปลงไปจากระบบ 4:3:3:2(3) มาเป็นระบบ 6:3:3 คือ ประถมศึกษา 6 ปี มัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี และมัธยมศึกษาตอนปลาย 3 ปี¹ จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น กระทรวงศึกษาธิการ จึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2503 ให้สอดคล้องกับระบบการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 และให้สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาและแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตลอดจนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทาง เศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยีและวิชาการ สาขาต่าง ๆ² โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้คือ

1. การดำเนินงานปรับปรุงหลักสูตรประถมศึกษา

ผลจากการประกาศใช้แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 ดังกล่าวแล้วนั้น มีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรประถมศึกษาฉบับใหม่ คือ ฉบับพุทธศักราช 2521 การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรประถมศึกษาในครั้งนี้ เป็นการดำเนินงานที่ได้เตรียมการมาหลายขั้นตอนก่อนที่จะมีการประกาศใช้ กล่าวคือ กระทรวงศึกษาธิการ ได้เริ่มงานปรับปรุงหลักสูตรประถมศึกษามาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2513 โดยแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานปรับปรุงหลักสูตรขึ้นคณะหนึ่ง เพื่อดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรซึ่งต่ำกว่าระดับปริญญาตรีที่อยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงศึกษาธิการ ตามคำสั่งที่ วก. 347/2513 สั่ง ณ วันที่ 17 มิถุนายน 2513 ให้คณะกรรมการดังกล่าวมีอำนาจแต่งตั้งอนุกรรมการ และกลุ่มปฏิบัติงานที่มีความจำเป็นและเห็นสมควร³ ดังนั้นคณะกรรมการดำเนินงานปรับปรุงหลักสูตร จึงได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการวิเคราะห์หลักสูตรขึ้น 2 ระดับ คือ คณะอนุกรรมการวิเคราะห์หลักสูตรประถมศึกษา และ

¹ กระทรวงศึกษาธิการ, แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ยูนิเค็ดโปรดักชั่น, 2520) , หน้า 11.

² กระทรวงศึกษาธิการ , หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2520) , หน้าก่อนคำนำ.

³ กรมวิชาการ, รายงานการวิเคราะห์หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2503 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2517) , หน้า 1.

คณะกรรมการวิเคราะห์หลักสูตรมัธยมศึกษา ตามคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ วก. 275/ 2514 สั่ง ณ วันที่ 15 มิถุนายน 2514¹ เพื่อพิจารณาข้อดีและข้อที่ควรปรับปรุง ซึ่งคณะกรรมการวิเคราะห์หลักสูตรประถมศึกษา ได้ประมวลข้อมูลจากรายงานการวิจัยของกรมต่าง ๆ ในกระทรวงศึกษาธิการ วิทยาลัยและมหาวิทยาลัย ข้อคิดเห็นจากการสัมมนาและการประชุมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และจัดทำเป็นรายงานเสนอคณะกรรมการดำเนินงานปรับปรุงหลักสูตร ในต้นปี พ.ศ. 2515²

ในปี พ.ศ. 2517 คณะกรรมการดำเนินงานปรับปรุงหลักสูตร ได้แต่งตั้งคณะปฏิบัติงานย่อยร่างเนื้อหาหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ขึ้น 4 คณะ ซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาหลักสูตร การวัดผล จิตวิทยา เทคโนโลยีทางการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะวิชา ศึกษานิเทศก์ ครูทั้งที่เป็นเอกชน ผู้แทนหน่วยราชการ องค์กรต่าง ๆ โดยมีเจ้าหน้าที่ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ เป็นผู้ประสานงานและเลขานุการ เพื่อยกร่างหลักสูตรกลุ่มทักษะ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย และกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ

ในปี พ.ศ. 2518 คณะปฏิบัติงานทั้ง 4 คณะนี้ ได้ดำเนินการยกร่างหลักสูตรประถมศึกษาขึ้น และได้มีการประชุมพิจารณาปรับปรุงแก้ไขร่างหลักสูตร ซึ่งคณะปฏิบัติงานได้ยกร่างไว้แล้วนั้น โดยเชิญศึกษานิเทศก์เขต ศึกษานิเทศก์จังหวัดทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ผู้แทนมหาวิทยาลัย วิทยาลัยครู ผู้เชี่ยวชาญในแขนงวิชาการต่าง ๆ ทั้งวิชาการศึกษาและวิชาสามัญ ผู้แทนกรมที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรประถมศึกษา ครูใหญ่ ครู และคณะกรรมการปรับปรุงหลักสูตรประถมศึกษา มาร่วมพิจารณาปรับปรุง ตลอดระยะเวลาของการประชุมพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรประถมศึกษานี้ คณะกรรมการได้รวบรวมข้อมูลจากรายงานการวิจัย การทดลองโครงการต่าง ๆ รายงานการประชุม การสัมมนาและข้อเสนอแนะจากสื่อมวลชนและคณะบุคคลและเอกชน มาประกอบการพิจารณาฯ กร่างทุกขั้นตอน³

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 3.

² เรื่องเดียวกัน, หน้าค่านำ.

³ กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2520), หน้าค่านำ.

ร่างหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ดังกล่าว ได้เสร็จเรียบร้อยเมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2518 จากนั้นกรมวิชาการ จึงได้นำร่างหลักสูตรแม่บทนี้ มาจัดทำเอกสารและวัสดุหลักสูตรต่าง ๆ เพื่อนำไปทดลองใช้ในโรงเรียนทดลองการใช้หลักสูตร จำนวน 65 โรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียนทดลองการใช้หลักสูตรที่กรมวิชาการดำเนินการทดลองเอง จำนวน 25 โรงเรียน ส่วนอีก 40 โรงเรียน เป็นโรงเรียนทดลองการใช้หลักสูตรของ เขตการศึกษาต่าง ๆ ในการเลือกโรงเรียนทดลองการใช้หลักสูตรทั้งของกรมวิชาการและเขตศึกษานั้น ได้พยายามเลือกโรงเรียนที่มีสภาพและลักษณะใกล้เคียงกับโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ของประเทศ โดยคำนึงถึงขนาด ภูมิภาค ที่ตั้งและสังกัด

การทดลองการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 มีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

ปีการศึกษา 2519	ทดลองใช้หลักสูตร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 (ครั้งที่ 1)
ปีการศึกษา 2520	ทดลองใช้หลักสูตร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 (ครั้งที่ 2)
และชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 (ครั้งที่ 1)

ซึ่งการทดลองดังกล่าวนี้ เป็นการทดลองการใช้หลักสูตรล่วงหน้าไปก่อนการประกาศใช้หลักสูตรทั่วประเทศ ชั้นละ 2 ปี และหลักสูตรแต่ละชั้นจะผ่านการทดลองใช้ถึง 2 ครั้ง ซึ่งในระหว่างที่มีการทดลองใช้หลักสูตรอยู่นั้น กรมวิชาการและเขตการศึกษาต่าง ๆ ได้มีการติดตามผลการทดลองใช้หลักสูตรอยู่ตลอดเวลา เพื่อนำข้อมูลต่าง ๆ มาปรับปรุงให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น ก่อนที่จะมีการประกาศใช้ทั่วประเทศในปีการศึกษา 2521

นอกจากจะได้มีการปรับปรุงแผนการสอนและสื่อการเรียนต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว กรมวิชาการยังได้วิเคราะห์หลักสูตรฉบับยกร่างใหม่ ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 เพื่อศึกษาความสอดคล้องระหว่างจุดหมาย หลักการของหลักสูตรกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่าง ๆ ของหลักสูตร เช่น จุดหมายกับเนื้อหา และพิจารณาความซ้ำซ้อนของ เนื้อหาและความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นรายละเอียดปลีกย่อย แล้วปรับปรุงเรียบเรียง เป็นหลักสูตรแม่บท จากนั้นจึงเสนอคณะกรรมการดำเนินงานปรับปรุงหลักสูตร คณะกรรมการดังกล่าวได้เห็นชอบเมื่อวันที่ 30 กันยายน 2520 และกระทรวงศึกษาธิการ ได้มีคำสั่งลงวันที่ 3 ตุลาคม 2520 ให้ใช้หลักสูตรฉบับนี้ใน

โรงเรียนประถมศึกษาทั่วราชอาณาจักร ตั้งแต่ปีการศึกษา 2521 เป็นต้นไป¹

2. การนำหลักสูตรไปใช้

การสร้างหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ซึ่งคณะกรรมการดำเนินงานปรับปรุงหลักสูตร ได้ใช้ความพยายามและเวลาอันยาวนานศึกษาและเขียนหลักการ จุดหมาย โครงสร้าง ตลอดจนเนื้อหา รวมทั้งการจัดพิมพ์ขึ้นมา เพื่อให้โรงเรียนประถมศึกษาทั่วประเทศได้ใช้ในปีการศึกษา 2521 เป็นต้นไปนั้น ย่อมจะไร้ความหมายถ้าปราศจากการนำไปใช้² สมมิตร คุณานุกร³ ได้กล่าวถึง กิจกรรมการนำหลักสูตรไปใช้ว่ามีอยู่ 3 ประการ ได้แก่ การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน การจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ภายในโรงเรียน และการสอน

ก. การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน ได้แก่ การตีความมุ่งหมายของหลักสูตร ว่า มีความมุ่งหมายอะไร จะสอนใคร ระดับไหน และให้เกิดอะไรขึ้นในตัวผู้เรียน หลังจากนั้น ได้ทำความเข้าใจในเรื่องความมุ่งหมาย หลักการ และโครงสร้างของหลักสูตรแล้ว ก็มาถึง การกำหนดรายละเอียดที่จะนำไปสอนให้ผู้เรียน เกิดการเปลี่ยนแปลงตามความมุ่งหมายนั้น ๆ โดยทั่ว ๆ ไป การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอนในรูปของวัสดุประกอบหลักสูตรที่เราเรียกว่า ประมวลการสอนและโครงการสอน หรือแผนการสอน ซึ่งจะช่วยขยายความในหลักสูตรให้กระจ่างยิ่งขึ้น และอาจจะนำไปทำรายการสอน หรือบันทึกการสอนอย่างย่อ ๆ ได้ เพื่อกำหนดให้ชัดเจนลงไปว่าในชั่วโมงใดจะสอนเรื่องอะไร ตอนไหน เป็นเวลาเท่าไร จะมีกิจกรรมอะไร อย่างไร เป็นต้น

¹ กรมวิชาการ, เอกสารแนะนำหลักสูตรประถมศึกษา 2521 ฉบับปรับปรุง (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2521), หน้า 5-6.

² กรมวิชาการ, คู่มือการอบรมครู เรื่องการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ศูนย์การทหารราบ, 2520), หน้า 142.

³ สมมิตร คุณานุกร, หลักสูตรและการสอน (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2520), หน้า 130.

ข. การจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ภายในโรงเรียน การที่หลักสูตรจะสัมฤทธิ์ผลตามความมุ่งหมายได้นั้น จำต้องมีปัจจัยหลาย ๆ ด้านมาเสริม อาทิ เช่น การจัดครูเข้าสอน ตลอดจนการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ขนาดของห้องเรียนต่อจำนวนนักเรียน ห้องสมุด การจัดตารางสอน ประมวลการสอน โครงการสอน หนังสือต่าง ๆ แบบเรียน การให้บริการต่าง ๆ เป็นต้น ผู้บริหารจะต้องคอยสำรวจปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ของโรงเรียนอยู่เสมอว่า เหมาะสมกับการนำหลักสูตรมาปฏิบัติหรือไม่¹

ค. การสอนของครู เป็นขั้นตอนที่สำคัญของหลักสูตร การพัฒนากระบวนการเรียนการสอน เป็นหัวใจของการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร เพราะถึงแม้จะได้มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้ดียังไง แต่ถ้าหากวิธีการสอนของครูยังไม่เปลี่ยนแปลงจากที่เคยปฏิบัติ การเปลี่ยนแปลงหลักสูตร ก็ต้องประสบความล้มเหลวอย่างแน่นอน² ครูจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการนำหลักสูตรไปใช้ ควรเอาใจใส่ในการสอนให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของหลักสูตร และการเลือกวิธีการสอนที่เหมาะสม เป็นต้น สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นปัจจัยที่จะชี้ชะตาของหลักสูตรทั้งสิ้น เพื่อให้การสอนของครู และการเรียนของเด็กบังเกิดผลตามความมุ่งหมายของหลักสูตรที่วางไว้³

สังัด อุทรานันท์⁴ ได้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ว่า การนำหลักสูตรไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องอาศัยกิจกรรมและกระบวนการต่าง ๆ หลายประเภท ได้แก่ การจัดทำเอกสารและคู่มือการใช้หลักสูตร การเตรียมบุคลากร การบริหารและการติดตามผลการใช้หลักสูตร และการนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตร

¹ กรมวิชาการ, คู่มือการอบรมวิทยากรในการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521, หน้า 173 - 174.

² วิชัย ดันศิริ, ประมวลบทบรรยาย เรื่องการพัฒนาหลักสูตร, หน้า 59.

³ สุมิตร คุณานุกร, หลักสูตรและการสอน, หน้า 132.

⁴ สังัด อุทรานันท์, เอกสารประกอบการเรียนวิชาหลักการพัฒนาหลักสูตร (ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525), หน้า 7.

การนำหลักสูตรประถมศึกษาฉบับใหม่ พุทธศักราช 2521 ไปใช้จะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ อาทิ ความเข้าใจและความเห็นชอบของครูผู้สอน ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้อง การนำไปปฏิบัติได้ในสภาพที่เป็นจริง และที่สำคัญ คือ การช่วยให้ครูผู้สอน ซึ่งมีบทบาทมากที่สุด เกิดความชำนาญ และมีจิตใจในการใช้หลักสูตรเป็นต้น¹

ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงได้มีการเตรียมการต่าง ๆ เพื่อให้การใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งพอสรุปได้ ดังนี้

1. การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์หลักสูตร เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรครั้งนี้ มีผลกระทบต่อกระเทือนต่อระบบต่าง ๆ หลายประการ โดยเฉพาะความเชื่อและเจตคติของบุคคลที่จะยอมรับในการเปลี่ยนแปลงนี้ อาทิ เช่น ผู้บริหารโรงเรียน ครู อาจารย์ ผู้ปกครองนักเรียน ตลอดจนนักการเมืองและวงการธุรกิจที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น เพื่อขจัดปัญหาการต่อต้านในการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ กรมวิชาการจึงได้พยายาม เผยแพร่หลักสูตรให้บุคคลทั่วไปมีความรู้ ความเข้าใจและเห็นคุณค่าของการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรใหม่ โดยจัดทำเอกสารเกี่ยวกับจุดหมาย หลักการและโครงสร้างของหลักสูตร เผยแพร่แก่ผู้สนใจและผู้ที่เกี่ยวข้องผลิตเอกสารแนะนำหลักสูตรสำหรับบุคคลหลายระดับ ได้แก่ ผู้บริหาร ครู ประชาชน และจัดรายการเผยแพร่ทางโทรทัศน์ วิทยุโรงเรียน และสื่อมวลชน เป็นต้น
2. จัดตั้งกลุ่มปฏิบัติการใช้หลักสูตรขึ้นในส่วนภูมิภาคทุกเขตการศึกษา เรียกว่า คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบดูแลและติดตามผลการใช้หลักสูตร ตลอดจนเสนอแนะปรับปรุงแก้ไขและประสานงานกับหน่วยงาน: พัฒนาหลักสูตรในส่วนกลาง
3. ประสานงานกับกรมการฝึกหัดครู โดยการนำหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 บรรจุไว้ในหลักสูตรการสอนของกรมการฝึกหัดครู เพื่อเตรียมการให้ผู้ที่จะออกไปเป็นครูประถมศึกษาได้เข้าใจหลักสูตรใหม่อย่างแจ่มแจ้งทั้งในด้านเนื้อหาสาระ และวิธีการ เมื่อเรียนจบไปแล้ว สามารถใช้หลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

¹ กรมวิชาการ, คู่มือการอบรมครู เรื่องการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521.

4. การฝึกอบรมครู เนื่องจากงบประมาณในการดำเนินงานอบรมครั้งนี้ มีจำนวนจำกัด ไม่เพียงพอสำหรับการจัดอบรมครูประถมศึกษาทั่วประเทศ ดังนั้นกรมวิชาการจึงได้จัดให้มีการอบรมเป็นขั้นตอน เริ่มตั้งแต่ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ จัดให้มีการฝึกอบรมวิทยากรของกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 180 คน ประกอบด้วย อาจารย์วิทยาลัยครู และศึกษานิเทศก์ เพื่อเป็นวิทยากรจัดการฝึกอบรมวิทยากรระดับจังหวัด จากนั้นวิทยากรระดับจังหวัด จะทำหน้าที่อบรมผู้บริหารโรงเรียน ครูวิชาการหรือตัวแทนของโรงเรียน ชั้นสุดท้ายผู้บริหารโรงเรียน ครูวิชาการหรือตัวแทนของโรงเรียนที่ได้รับการฝึกอบรมมา จะทำหน้าที่ฝึกอบรมครูในโรงเรียนของคนต่อไป

5. งบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดเตรียมเอกสารประกอบหลักสูตรต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับการนำหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ไปใช้ในโรงเรียน ทั้งสำหรับครูและนักเรียน ซึ่งเอกสารประกอบหลักสูตรสำหรับครู อาทิ หลักสูตรแผนการสอน คู่มือครูการใช้หลักสูตร เป็นต้น ได้พิมพ์แจกให้แก่ครูประถมศึกษาทั่วประเทศเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับจุดหมาย หลักการและโครงสร้างของหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ส่วนเอกสารสำหรับนักเรียน อาทิ หนังสือเรียน หนังสืออ่านเพิ่มเติม แบบฝึกหัดต่าง ๆ เป็นต้น กรมวิชาการได้ประสานงานกับหน่วยงานที่โรงเรียนสังกัดอยู่ เพื่อให้หน่วยงานนั้นจัดสรรงบประมาณสำหรับการจัดพิมพ์และซื้อแจกให้แก่นักเรียนต่อไป¹

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521

ถึงแม้ว่ากระทรวงศึกษาธิการ จะได้มีการเตรียมการต่าง ๆ สำหรับการนำหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ไปใช้ในโรงเรียนประถมศึกษาทั่วประเทศอย่างมากมาย เพียงใดก็ตาม ก็พบว่า การใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ฉบับนี้ ประสบกับปัญหาและอุปสรรคนานัปการ ซึ่งจากรายงานการติดตามผลการใช้หลักสูตร ของกรมวิชาการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร ตลอดจนผลงานวิจัยของนิสิต นักศึกษา ช่วยให้ทราบถึงปัญหาการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ที่สำคัญ ๆ ดังต่อไปนี้

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 157 - 160.

กรมวิชาการได้ เสนอผลการติดตามผลการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 จากจังหวัดต่าง ๆ จำนวน 51 จังหวัด พบว่ามีปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ที่สำคัญ ๆ ดังต่อไปนี้

1. ครูส่วนใหญ่ยังคงใช้วิธีการสอนแบบเดิม คือ ครูบรรยาย นักเรียนนั่งฟัง มีการซักถาม เป็นเพียงส่วนน้อย การสอนไม่เป็นไปตามแนวทางที่หลักสูตรกำหนด กล่าวคือ การสอนมัก เน้นแต่กลุ่มทักษะที่เป็น เครื่องมือการเรียนรู้เท่านั้น กลุ่มอื่น ๆ ไม่ได้เน้น โดยเฉพาะกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ สภาพดังกล่าวนี้พบใน 39 จังหวัด (ร้อยละ 76.44)
2. ครูไม่นิยมใช้สื่อการเรียนและไม่มีระบบการเก็บรักษาสื่อการเรียนการสอนให้ดี สภาพนี้พบใน 43 จังหวัด (ร้อยละ 84.31)
3. กิจกรรมการเรียนการสอนส่วนใหญ่ไม่เป็นไปตามแนวของหลักสูตร-ประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ไม่ยึดแผนการสอน แต่ยึดหนังสือเรียน เป็นหลักในการจัดกิจกรรม สภาพนี้พบใน 17 จังหวัด (ร้อยละ 33.22)
4. การประเมินผลไม่ถูกต้องตามแนวปฏิบัติของหลักสูตรใหม่ บางแห่งมุ่งเน้นการวัดผลแบบข้อเขียน เพียงอย่างเดียว ไม่มีหลักฐานการวัดผลผ่านจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ผลการประเมินก็มีได้นำมาพัฒนาการเรียนการสอนแต่อย่างใด สภาพ เช่นนี้พบใน 30 จังหวัด (ร้อยละ 58.80)
5. การจัดอบรมภายในกลุ่มโรงเรียน เกี่ยวกับการเรียนการสอนตามหลักสูตรใหม่ กระทำกันน้อยมาก สภาพนี้พบใน 3 จังหวัด (ร้อยละ 5.88)
6. ครูสอนไม่ทันตามแผนการสอน ไม่เตรียมการสอน ขาดความกระตือรือร้น ไม่ดำเนินการตามกำหนดการสอนหรือทำไม่สม่ำเสมอ ไม่ดัดแปลงและยืดหยุ่นกิจกรรมให้เหมาะสมกับสภาพของเด็ก และท้องถิ่น สภาพ เช่นนี้พบใน 11 จังหวัด (ร้อยละ 21.56)¹

¹ กรมวิชาการ, รายงานสรุปผลการติดตามผลการใช้หลักสูตรประถมศึกษา
พ.ศ. 2521 (กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, 2525), หน้า 7-19. (อัดสำเนา).

กิตติศักดิ์ เปรมสุข¹ ได้ทำการวิจัย เรื่องปัญหาการบริหารงานวิชาการ ในการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตาก โดยสุ่มตัวอย่างจากผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ที่สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตาก ในปีการศึกษา 2524 จำนวน 110 คน ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน มีปัญหามากในเรื่องการขาดแคลนงบประมาณของโรงเรียนที่จะจัดซื้อแบบเรียนและหนังสืออ่านประกอบ ได้รับแจกแบบเรียนและวัสดุอุปกรณ์ล่าช้าและไม่เพียงพอ และด้านการวัดผลและการประเมินผล พบว่ามีปัญหาในเรื่องขาดอุปกรณ์ที่จะจัดทำแบบฝึกหัดและข้อทดสอบ ส่วนด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน พบว่ามีปัญหาไม่มากนัก

วิล โปว์ เสรีวงศ์² ได้ทำการวิจัย เรื่องปัญหาการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในเขตการศึกษา 6 โดยสุ่มตัวอย่างประชากร คือ ผู้บริหารโรงเรียน 200 คน และครูประจำการชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 200 คน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีปัญหาการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 มากเพียงด้านเดียว คือ ด้านการใช้สื่อการเรียน ส่วนที่เหลืออีก 4 ด้าน คือ ปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตร ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร และวัสดุหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผล มีปัญหาปานกลาง

¹ กิตติศักดิ์ เปรมสุข, "ปัญหาการบริหารงานวิชาการในการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตาก" ใน ผลงานวิจัยทางการศึกษา เล่ม 1 เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการ เรื่องการวิจัยทางการศึกษาและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2525, หน้า 184 - 189.

² วิล โปว์ เสรีวงศ์, "ปัญหาการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในเขตการศึกษา 6" (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), 2522, หน้าบทคัดย่อ.

บุญมิตย์ ไวสุตติก¹ ได้ทำการวิจัย เรื่องความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษา ครูประจำการและนักเรียน เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 โดยสุ่มตัวอย่างประชากร คือ ผู้บริหารการศึกษา 266 คน และครูประจำการ 251 คน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารการศึกษาและครูประจำการ มีความคิดเห็น เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ในด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียน การวัดผลและประเมินผล ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านความรู้ ความเข้าใจและปัญหาการใช้หลักสูตร และการบริหารหลักสูตร ผู้บริหารการศึกษาและครูประจำการ มีความคิดเห็นแตกต่างกัน นอกจากนี้ผู้บริหารการศึกษาและครูประจำการ มีความคิดเห็น ว่า เรื่องการได้รับความช่วยเหลือจากศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับทักษะในการสอนแบบ การสอน เชิดหุ่นกระบอก การสอนโดยใช้ หุ่นมือ การขาดแคลนงบประมาณและวัสดุสำหรับสร้างสื่อการเรียน อาคารเรียน อาคารประกอบ การบริการนักเรียน และความจำกัดของ เนื้อที่บริเวณโรงเรียน เป็นปัญหาอยู่ในระดับมาก

สงม พงศ์อารยะและคณะ² ได้ทำการวิจัย เรื่อง ผลกระทบของหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ต่อการสอนของครูในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-5 โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 290 คน ผลการวิจัยพบว่า

¹บุญมิตย์ ไวสุตติก, "ความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษา ครูประจำการและนักเรียนโรงเรียนโรงเรียนประถมศึกษา เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521" วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), 2522. หน้าบทคัดย่อ.

²สงม พงศ์อารยะและคณะ, "ผลกระทบของหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ต่อการสอนของครูในจังหวัดบุรีรัมย์" ในผลงานวิจัยทางการศึกษา เล่ม 1 เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการ เรื่องการวิจัยทางการศึกษาและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2525, หน้า 61-- 64.

1. ความรู้เชิงสัมฤทธิ์ในตัวหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ของครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 5 มีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง และความรู้ที่ครูส่วนใหญ่ยังมีปัญหา ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลตามแนวหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521
2. ด้านทัศนคติของครูต่อหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ครูประถมศึกษาศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 มีผลกระทบในเชิงบวก
3. ด้านพฤติกรรมการสอนของครูตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 มีพฤติกรรม เป็นไปในทางที่พึงประสงค์ แต่ยัง เน้น เนื้อหามากกว่าการให้นักเรียน เป็นผู้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และขาดการเสริมสร้างความคิดริเริ่มสร้างสรรค์แก่นักเรียน มีผลกระทบอยู่ในเชิงบวก
4. ด้านการได้รับความช่วยเหลือจากผู้บริหารการศึกษาทุกระดับ ครูได้รับความช่วยเหลือ อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างสม่ำเสมอจากโรงเรียนและกลุ่ม แต่ยังขาดการช่วยเหลือด้านการนิเทศจากอำเภอและจังหวัด
5. ความหนักใจในการสอนวิชาต่าง ๆ ครูประถมศึกษาศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับการสอนวิชาดนตรี - นาฏศิลป์ และเทคนิคการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 มีผลกระทบในเชิงบวกในการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521

สมพงษ์ จิตระดับ¹ ได้ทำการวิจัย เรื่องความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษา และครูประจำการโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ต่อการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูประจำการที่สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 226 คน และผู้บริหารการศึกษา จำนวน 229 คน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่ไม่พร้อมต่อการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 เนื่องจากระดับมาตรฐานและคุณภาพของโรงเรียน ยังแตกต่างกันในเรื่องของขนาดโรงเรียน จำนวนนักเรียน และคุณภาพทางการศึกษา

¹ สมพงษ์ จิตระดับ, "ความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษาและครูประจำการโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ต่อการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521" (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา มัธยมศึกษา วิทยาลัยครูสุราษฎร์ธานี), 2521, หน้าบทคัดย่อ.

ยุพา ประถมภักดิ์ และคณะ¹ ได้ทำการวิจัยเรื่องสภาพการใช้หลักสูตร
 ประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ของครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนประถมศึกษา
 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นครู ผู้สอนชั้น
 ประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2524 จำนวน 186 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการบริหาร-บริการหลักสูตร ส่วนใหญ่จัดได้ในระดับปาน-
 กลาง นอกจากปริมาณเอกสารสำหรับครูและนักเรียนได้ค้นคว้าอ่านประกอบ และวัสดุอุปกรณ์
 ที่โรงเรียนยังจัดได้น้อย
2. สภาพการเรียนการสอน ส่วนใหญ่ครูปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการ-
 สอน ที่เสนอแนะไว้ในแผนการสอน/คู่มือครู ได้ร้อยละ 41 - 80 ยกเว้นคณิตศาสตร์
 ครูปฏิบัติได้ร้อยละ 61 - 80
3. สภาพการจัดทำ จัดหาและใช้อุปกรณ์ ส่วนใหญ่ครูสามารถจัดทำ
 จัดหา และดัดแปลงใช้ ร้อยละ 41 - 60 ของอุปกรณ์ที่เสนอแนะในแผนการสอน
4. สภาพการวัดผลและประเมินผล ส่วนใหญ่ประเมินผลการเรียนตาม
 จุดประสงค์ในสมุดประจำชั้น และนำผลไปใช้ปรับปรุงการเรียนการสอน และวิธีวัดผล ที่ครูใช้
 บ่อย ๆ คือ การตรวจผลงาน การใช้แบบทดสอบและการสังเกต

โครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา

การพัฒนาหลักสูตรและการใช้หลักสูตร เพื่อให้บรรลุ เป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร
 ประถมศึกษา พ.ศ. 2521 นั้น จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยหลายประการ ประการหนึ่ง ก็คือ
 การมีโรงเรียนจำนวนหนึ่ง เป็นแหล่งปฏิบัติงานใช้หลักสูตรให้ถูกต้องตามแนวทางที่ควรจะเป็น

¹ ยุพา ประถมภักดิ์และคณะ, "สภาพการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521
 ของครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
 ราชบุรี" ในผลงานวิจัยทางการศึกษา เล่ม 1 เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการ เรื่อง
การวิจัยทางการศึกษาและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
 แห่งชาติ , 2525. หน้า 52 - 58.

เพื่อให้เป็นแบบอย่างและ เป็นที่ เลียง แก่โรงเรียนอื่น ๆ ในท้องถิ่นเดียวกัน¹ ดังนั้นกรมวิชาการ ในฐานะที่เป็น เลขานุการคณะกรรมการอำนวยการการใช้หลักสูตร จึงได้คิดจัดทำ "โครงการ โรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา" ขึ้น เพื่อมุ่งส่งเสริมการใช้หลักสูตรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1. ความเป็นมาของโครงการ นับตั้งแต่กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีการประกาศ ใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ตั้งแต่ปีการศึกษา 2521 เรื่อยมา กรมวิชาการและ หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร ตลอดจนนิสิต นักศึกษา ได้ทำการวิจัย และ คิดตามผลการใช้หลักสูตรดังกล่าวมาตลอด พบว่าการใช้หลักสูตร ยังได้ผลน้อย และมีผลสำคัญ อย่างหนึ่งที่ทำให้การใช้หลักสูตรไม่บรรลุตาม เป้าหมาย คือ ครู เข้าใจ เกี่ยวกับการ เรียนการสอน น้อย ครูขาดแหล่งที่จะศึกษาหาความรู้ ดังนั้น เพื่อขจัดปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร ดังกล่าวนี้ให้ลดน้อยลง คณะกรรมการอำนวยการการใช้หลักสูตร กระทรวงศึกษาธิการ จึงมอบ หมายให้กรมวิชาการจัดทำโครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษาขึ้น เพื่อให้ครูมี แหล่งศึกษา ดูงานการใช้หลักสูตรและ เพื่อส่งเสริมการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น²

กรมวิชาการ จึงได้กร่างรายละเอียดโครงการฯ เสนอให้คณะกรรมการอำนวยการการใช้หลักสูตรพิจารณา ซึ่งคณะกรรมการฯ ได้พิจารณาเห็นชอบกับหลักการและแนว คำ ดำเนินงานที่กรมวิชาการ เสนอ เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2523 และได้มอบให้กรมวิชาการแต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการโครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา เพื่อพิจารณา คำ ดำเนินงานโครงการนี้ต่อไป ดังนั้นกรมวิชาการจึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการโครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษาขึ้น เมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม 2523 ตามคำสั่ง กระทรวงศึกษาธิการ ที่ วก 236/2523³

¹ กรมวิชาการ, รายละเอียดโครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร ระดับประถมศึกษา (กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, 2523), ไม่มีลำดับ เลขหน้า (อัดสำเนา).

² กรมวิชาการ, "โรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร", สารโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร : ศูนย์พัฒนาหลักสูตร (ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 มีนาคม 2524), หน้า 3.

³ กรมวิชาการ, เอกสารรายงานผลการประชุมคณะกรรมการอำนวยการใช้หลักสูตร วันที่ 3 เมษายน 2523 (กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, 2523), หน้า 2.

2. วัตถุประสงค์ของโครงการ เนื่องจากโครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรนี้ เป็นมาตรการอันหนึ่งที่กรมวิชาการคาดหวังว่าจะช่วยให้การใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องตามหลักการและจุดประสงค์ของหลักสูตร ซึ่งโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรนี้ จะเป็นรูปแบบของจริง สำหรับการนำหลักสูตรที่ถูกต้องให้กับโรงเรียนอื่น ๆ อันจะช่วยสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรใหม่ได้ง่ายและชัดเจนขึ้น¹ ดังนั้นโครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา จึงมีวัตถุประสงค์ดังนี้

2.1 เพื่อให้โรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร เป็นแหล่งปฏิบัติงานใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ได้ถูกต้อง เหมาะสมและมีประสิทธิภาพตามแนวทางและจุดหมายของหลักสูตร

2.2 เพื่อให้โรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร เป็นแหล่งวิชาการที่ให้แบบอย่างในการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ที่ถูกต้อง ซึ่งโรงเรียนประถมศึกษาอื่น ๆ สามารถมาศึกษา ดูงานการใช้หลักสูตร ตลอดจนนำวิธีการไปพัฒนาตนเอง²

3. วิธีดำเนินงานของโครงการ โครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา นี้ ได้แบ่งระยะเวลาดำเนินงานออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ระหว่างปีการศึกษา 2523 - 2526 และระยะที่ 2 เริ่มตั้งแต่ปีการศึกษา 2527 เป็นต้นไป ดังนั้นโครงการนี้ จึงได้เริ่มดำเนินงานมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2523 เรื่อยมาโดยมีขั้นตอนในการดำเนินงานของโครงการฯ ดังนี้

3.1 การคัดเลือกโรงเรียนเข้าร่วมโครงการฯ จังหวัดหรือหน่วยงานเจ้าสังกัด เป็นผู้คัดเลือกโรงเรียนเข้าร่วมในโครงการฯ โดยใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกโรงเรียนเข้าร่วมโครงการฯ ที่กรมวิชาการกำหนดไว้ดังนี้

3.1.1 แต่ละจังหวัดหรือหน่วยงานเจ้าสังกัด ควรจะมีทั้งโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก

3.1.2 การเข้าร่วมโครงการฯ ต้องเป็นความสมัครใจของโรงเรียน

¹ กรมวิชาการ "โรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรระดับประถมศึกษา". สารโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร : ศูนย์พัฒนาหลักสูตร (ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 มีนาคม 2524). หน้าปกหลัง.

² กรมวิชาการ. โครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรระดับประถมศึกษา (กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, 2522). ไม่มีลำดับเลขหน้า (อัดสำเนา).

3.1.3 คณะครูในโรงเรียนพร้อมที่จะปฏิบัติการใช้หลักสูตรให้เป็นแบบอย่างแก่โรงเรียนอื่น ๆ โดยใช้งบประมาณตามปกติที่มีอยู่ พยายามช่วยเหลือตัวเองให้มากที่สุด และได้รับความช่วยเหลือ เฉพาะด้านวิชาการและแนวคิดในการปฏิบัติ เท่านั้น¹

การคัดเลือกโรงเรียนเข้าร่วมในโครงการฯ นี้ ในระยะแรก คือ ในปีการศึกษา 2523 จำเป็นต้องจำกัดจำนวนไว้ เพราะต้องมีการประชุมชี้แจงบุคลากรของโรงเรียน ซึ่งต้องอาศัยงบประมาณในการดำเนินการ จึงได้กำหนดจำนวนไว้ดังนี้ โรงเรียนในส่วนภูมิภาค กำหนดให้จังหวัดละ 3 - 10 โรงเรียน ตามขนาดของแต่ละจังหวัด ซึ่งจังหวัดทั้ง 73 จังหวัด ได้คัดเลือกโรงเรียนเข้าร่วมโครงการฯ รวมทั้งสิ้น 354 โรงเรียน สำหรับโรงเรียนในส่วนกลาง มี 3 สังกัดด้วยกัน คือ สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 30 โรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จำนวน 15 โรงเรียน และสังกัดกรมสามัญศึกษา จำนวน 15 โรงเรียน ดังนั้นในปีการศึกษา 2523 จึงมีจำนวนโรงเรียนในโครงการฯ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค รวมทั้งสิ้นจำนวน 414 โรงเรียน ซึ่งจำนวนโรงเรียนในโครงการฯ นี้ จะขยายจำนวนให้มากขึ้นทุกปี โดยพิจารณาคัดเลือกโรงเรียนที่สอดคล้องกับแนวทางการคัดเลือกโรงเรียนของกรมวิชาการ ซึ่งในปีการศึกษา 2524 - 2525 จังหวัดหรือหน่วยงานเจ้าสังกัด ได้มีการขยายจำนวนโรงเรียนในโครงการฯ เพิ่มขึ้นอีก จำนวน 1,449 โรงเรียน ฉะนั้น รวมจำนวนโรงเรียนในโครงการฯ ทั้งสิ้น ตั้งแต่ปีการศึกษา 2523 - 2525 จำนวน 1,863 โรงเรียน

3.2 การจัดประชุมสัมมนาผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ หลังจากที่จังหวัดหรือหน่วยงานเจ้าสังกัดได้คัดเลือกโรงเรียนเข้าร่วมโครงการฯ เสร็จเรียบร้อยแล้ว กรมวิชาการร่วมกับจังหวัดหรือหน่วยงานเจ้าสังกัด ได้จัดให้มีการประชุมสัมมนาผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ ขึ้น ประกอบด้วยศึกษานิเทศก์เขต ศึกษานิเทศก์จังหวัด ฝ่ายวิชาการของส่วนการศึกษา อาจารย์วิทยาลัยครู ครูใหญ่ และครูฝ่ายวิชาการของโรงเรียนในโครงการฯ เพื่อชี้แจงให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของโครงการฯ และได้เห็นแนวทางที่จะไปพัฒนาโรงเรียนในโครงการให้บรรลุตามเป้าหมายของโครงการที่วางไว้

การประชุมสัมมนาดังกล่าวนี้ ได้จัดให้มีขึ้นในระหว่างเดือนกรกฎาคม ถึงเดือนสิงหาคม 2523 มีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมด 1,080 คน ได้แบ่งการประชุมออกเป็น 6 จุดด้วยกัน คือ

¹ กรมวิชาการ, "โรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรระดับประถมศึกษา",

1. จังหวัดขอนแก่น เป็นศูนย์ในการประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องใน เขตการศึกษา 9, 10 และ 11 ระหว่างวันที่ 14-15 กรกฎาคม 2523
2. จังหวัดลำปาง เป็นศูนย์ในการประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องใน เขตการศึกษา 7 และ 8 ระหว่างวันที่ 18-19 กรกฎาคม 2523
3. จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นศูนย์ในการประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องใน เขตการศึกษา 2, 3 และ 4 ระหว่างวันที่ 22-23 กรกฎาคม 2523
4. จังหวัดชลบุรี เป็นศูนย์ในการประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องใน เขตการศึกษา 1 และ 12 ระหว่างวันที่ 5-6 สิงหาคม 2523
5. จังหวัดลพบุรี เป็นศูนย์ในการประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องใน เขตการศึกษา 5 และ 6 ระหว่างวันที่ 19 - 20 สิงหาคม 2523
6. กรุงเทพมหานคร เป็นศูนย์ในการประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องใน ส่วนกลาง ทั้งหมด ระหว่างวันที่ 14-15 สิงหาคม 2523¹

ผลจากการประชุมสัมมนาดังกล่าวนี ช่วยทำให้โรงเรียนในโครงการฯ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ ได้ทราบว่า จะดำเนินงานโครงการนี้ต่อไปอย่างไรบ้าง จึงจะทำให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ต่อการนำไปวางแผนดำเนินงานของแต่ละจังหวัด ทั้งนี้ เพราะการดำเนินงานโครงการของแต่ละจังหวัดนั้น เป็นหน้าที่ของจังหวัด โรงเรียนและวิทยาลัยครู ที่จะร่วมมือกันในการวางแผนดำเนินงาน ติดตาม ผลการปฏิบัติงาน และการประเมินผลงานของโรงเรียนในโครงการ² ดังนั้น หลังจากที่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ ได้ เข้าร่วมประชุมสัมมนาครั้งนี้แล้ว จังหวัดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษาขึ้น เพื่อช่วยกันยกร่างแผนปฏิบัติงานของจังหวัด สำหรับเป็นแนวทางให้แก่โรงเรียนในโครงการฯ นำไปปฏิบัติจริงต่อไป

3.3 การช่วยเหลือด้านวิชาการแก่โรงเรียนในโครงการฯ ในการดำเนินงานโครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา กรมวิชาการและจังหวัดหรือหน่วยงานเจ้าสังกัด จะไม่ให้ความช่วยเหลือใด ๆ เป็นกรณีพิเศษแก่โรงเรียนในโครงการฯ ไม่ว่า จะเป็นด้าน เอกสารหรืองบประมาณ แต่จะคอยให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการหรือแนวคิดในการปฏิบัติเท่านั้น ฉะนั้นการที่โรงเรียนในโครงการฯ จะพัฒนาโรงเรียนของตนให้ดีขึ้นจนสามารถ

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 3-4.

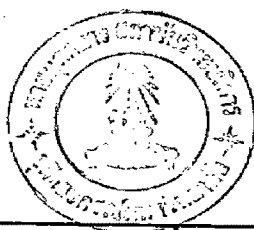
² เรื่องเดียวกัน, หน้า 4.

เป็นแบบอย่างหรือ เป็นผู้นำโรงเรียนอื่น ๆ ได้นั้น จึง เป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่จะพัฒนาตนเอง และ เป็นไปตามสภาพของโรงเรียนแต่ละโรงเรียน¹

ดังนั้น เมื่อโรงเรียนในโครงการฯ ได้เริ่มปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติงานที่ โรงเรียนและจังหวัดได้ช่วยกันยกร่างขึ้น จังหวัดหรือหน่วยงานเจ้าสังกัดจะคอยให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการแก่โรงเรียนในโครงการฯ เพื่อที่จะช่วยให้โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรม การเรียนการสอนให้ถูกต้องและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการฯ โดยกรมวิชาการได้ จัดสรรเงินจำนวนหนึ่งให้แก่จังหวัดหรือหน่วยงานเจ้าสังกัด สำหรับจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้แก่ ครูของโรงเรียนในโครงการฯ ได้มีโอกาสพบกันปีละ 2 ครั้ง เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ในการดำเนินงานซึ่งกันและกัน อาทิเช่น จัดให้มีการสัมมนาระหว่างโรงเรียนในโครงการฯ ของแต่ละจังหวัด หรือจัดให้คณะครูของโรงเรียนในโครงการฯ ได้มีโอกาสไปเยี่ยมเยียนและ ศึกษา ดูงานซึ่งกันและกัน เป็นต้น

3.4 การประเมินผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการฯ โรงเรียน ในโครงการฯ จำนวน 1,863 โรงเรียนนี้ ยังไม่ถือว่าโรงเรียนกลุ่มนี้ เป็นโรงเรียนผู้นำการใช้ หลักสูตร แต่หลังจากที่โรงเรียนเข้าร่วมโครงการฯ และได้ปฏิบัติงานไปได้ระยะหนึ่ง จะมี คณะกรรมการประเมินผลของจังหวัดหรือหน่วยงานเจ้าสังกัดอย่างน้อย 3 คน ออกประเมิน ผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง ภาคเรียนละ 1 ครั้ง โดยใช้เกณฑ์ ประเมินผลที่กรมวิชาการและผู้ที่เกี่ยวข้องได้ยกร่างขึ้น แต่จังหวัดหรือหน่วยงานเจ้าสังกัดนำไปปรับขยายให้เหมาะสมกับแต่ละจังหวัด เป็นแนวทางในการประเมิน และจะได้มีการประเมิน เป็นรุ่น ๆ ทุกปี ซึ่งขณะนี้จังหวัดต่าง ๆ ได้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนใน โครงการฯ ว่าโรงเรียนใดได้เป็นโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา ดังปรากฏใน ตารางดังนี้

¹ กรมวิชาการ. รายงานการประชุมคณะกรรมการอำนวยการโครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา ครั้งที่ 2/2523 วันที่ 25 เมษายน 2523.

โรงเรียนในโครงการ	โรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา	
	รุ่นที่ 1 ปีการศึกษา 2524	รุ่นที่ 2 ปีการศึกษา 2525
ปีการศึกษา 2523 จำนวน 414 โรงเรียน	180 โรงเรียน	116 โรงเรียน
ปีการศึกษา 2524 - 2525 จำนวน 1,449 โรงเรียน	-	953 โรงเรียน

4. หลักการดำเนินงานของโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร เนื่องจากในการดำเนินงานโครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา กรมวิชาการ ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกโรงเรียนเข้าร่วมโครงการฯ ไว้ข้อหนึ่งว่า "คณะครูในโรงเรียนพร้อมที่จะปฏิบัติการใช้หลักสูตรให้เป็นแบบอย่างแก่โรงเรียนอื่น ๆ โดยใช้งบประมาณตามปกติที่มีอยู่ พยายามช่วยเหลือตัวเองให้มากที่สุด และจะได้รับความช่วยเหลือ เฉพาะด้านวิชาการและแนวคิดในการปฏิบัติเท่านั้น" ดังนั้นการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการฯ ที่ผ่านเกณฑ์ในการประเมินของจังหวัดหรือหน่วยงานเจ้าสังกัด จนได้เป็นโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา จึงต้องยึดหลักการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

- 4.1 ช่วยตัวเอง พัดผาตนเองไปตามกำลังความสามารถและสภาพแวดล้อม
- 4.2 ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ระหว่างโรงเรียนในกลุ่มเดียวกัน
- 4.3 ระดมสรรพกำลังและทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีในท้องถิ่นมาพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียน อย่างมีประสิทธิภาพและได้ผลคุ้มค่า¹

5. ลักษณะของโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร นับตั้งแต่ปีการศึกษา 2521 เป็นต้นมา โรงเรียนประถมศึกษาทั่วประเทศ ประมาณ 30,000 โรงเรียน จำเป็นต้องใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 เหมือนกันหมด มีจุดหมายปลายทางอันเดียวกัน แต่ความสามารถ

¹ กรมวิชาการ, "หลักการดำเนินงานของโรงเรียนผู้นำ", สารโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร : ศูนย์พัฒนาหลักสูตร (ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 มีนาคม 2524), หน้า 2.

ในการใช้หลักสูตรแตกต่างกัน ดังนั้นการที่จะคาดหวังให้โรงเรียนทุกโรงเรียนใช้หลักสูตรได้ ถูกต้องและครบถ้วนตามแนวทางและหลักการของหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ย่อม เป็นไปได้ยาก จึงจำเป็นต้องมี "โรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร" ขึ้นมาเพื่อเป็นแบบอย่างให้ แก่โรงเรียนอื่น ๆ พิจารณาตนเองจนใช้หลักสูตรได้ถูกต้องตามแนวทางและหลักการของหลักสูตร ประถมศึกษา พ.ศ. 2521¹

โรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร ก็เช่นเดียวกับบุคคลที่เป็นผู้นำในสังคม ซึ่งจะ เป็นผู้นำได้ด้วยการกระทำของตน มิใช่เป็นด้วยการแต่งตั้งหรือการติดป้ายประกาศ ดังนั้น โรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร จึงต้องมีอะไรที่ดีเด่นเป็นพิเศษกว่าโรงเรียนอื่น ๆ โรงเรียนผู้ นำการใช้หลักสูตร จึงมีลักษณะที่สำคัญ ๆ ดังต่อไปนี้

- 5.1 ใช้หลักสูตรได้ครบถ้วนและถูกต้องตามจุดหมาย หลักการและโครงสร้าง ของหลักสูตร ซึ่งรวมถึงกระบวนการเรียนการสอน และการวัดผลด้วย
- 5.2 ใช้หลักสูตรได้เหมาะสมสอดคล้องและ เกิดประโยชน์ต่อชีวิตและสังคม ของผู้เรียน
- 5.3 จัดกิจกรรมดังกล่าวในข้อ 1 และ 2 ได้ดีเด่นจนเป็นแบบอย่างแก่ โรงเรียนอื่น ๆ ความดีเด่นนี้ อาจจะไม่เด่นในทุกด้าน อาจจะไม่เด่นเพียงด้านใดด้านหนึ่ง แต่ ด้านอื่น ๆ ก็ไม่ด้อยคุณภาพตาม เกณฑ์ของหลักสูตร²

ดังนั้นโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร จึงย่อมถือได้ว่าเป็นโรงเรียนที่ดี ซึ่งความดีของโรงเรียน มิได้อยู่ที่ขนาดหรือที่ตั้ง แต่อยู่ที่คุณภาพของการปฏิบัติงานว่าสนอง เจตนารมณ์ของหลักสูตรและ เป้าหมายของการศึกษาของชาติ ได้ดีเพียงใด โดยใช้หลักสูตร ซึ่งประกาศใช้อยู่ใน เวลานั้น เป็นเกณฑ์ในการวัด³

¹ เรื่องเดียวกัน , หน้า 3.

² เรื่องเดียวกัน , หน้า 1.

³ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง, "การประเมินผลโรงเรียนผู้นำ"

๘. กิจกรรมดีเด่นของโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร เนื่องจากลักษณะของโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา มีอยู่ข้อหนึ่งที่กำหนดไว้ว่า "จัดกิจกรรมตามหลักสูตรได้ดีเด่น จนเป็นแบบอย่างแก่โรงเรียนอื่น ๆ ได้ในเรื่องหนึ่ง เรื่องใด หรือหลายเรื่อง" ดังนั้นโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร จึงจำเป็นต้องใช้หลักสูตรให้ได้ดีและเด่นด้วย จึงจะสามารถชักชวนหรือชี้แนะให้ผู้อื่น เห็นด้วยกับการกระทำหรือแนวปฏิบัติของตนเอง แต่ "กิจกรรมดีเด่นของโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร" นี้ ไม่จำเป็นต้องทำเหมือนกันหมดทุกโรงเรียน เพราะหลักการของหลักสูตร เปิดโอกาสให้มีความแตกต่างกันได้ตามสภาพของท้องถิ่น ดังนั้นแต่ละโรงเรียนจึงมีสิทธิ์ที่จะพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนหรือพัฒนาโรงเรียนไปในแนวทางที่พึงประสงค์ได้ภายในขอบเขตของหลักสูตร¹

การเลือกโครงการดีเด่นของโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร ได้กำหนดโครงการออกเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทหนึ่งเป็นโครงการร่วมต้องดำเนินการทุกโรงเรียน เช่น โครงการห้องสมุด โครงการส่งเสริมจริยศึกษา และโครงการเกษตร เป็นต้น อีกประเภทหนึ่ง เป็นโครงการดีเด่นเฉพาะโรงเรียน ให้โรงเรียนพิจารณาตามความเหมาะสมกับสภาพ² สำหรับโครงการดีเด่นเฉพาะโรงเรียนนี้ โรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรส่วนใหญ่ได้ดำเนินงานในส่วนที่เป็น "กิจกรรมดีเด่น" ๓ ลักษณะด้วยกัน คือ

1. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนแต่ละกลุ่มประสบการณ์ได้ดีเด่น หมายความว่า โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มประสบการณ์ใด ประสบการณ์หนึ่ง หรือหลายกลุ่มประสบการณ์ได้ดีเด่นเป็นพิเศษ และสามารถเป็นแบบอย่างให้แก่โรงเรียนอื่น ๆ

¹ กรมวิชาการ, "โรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรระดับประถมศึกษา"

สารโรงเรียนผู้นำ : ศูนย์พัฒนาหลักสูตร (ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 มีนาคม 2524), ปกหลัง.

² กรมวิชาการ, "เยี่ยมโรงเรียนผู้นำ" สารโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรระดับประถมศึกษา (ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม 2524) , หน้า 6.

มาศึกษา ดูงานการใช้หลักสูตร ซึ่งกิจกรรมประเภทนี้มีหลายโรงเรียนที่กำลังดำเนินงานอยู่ อาทิเช่น โรงเรียนเมืองเพชรบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ จัดกิจกรรมการเรียน การสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย (ด้านศิลปศึกษา) ในส่วนที่ต้องการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนได้ดีเด่นเป็นพิเศษ และโรงเรียนบ้านดงกลาง อำเภอเขาสงขี้เหล็ก จังหวัดตราด จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ดีเด่นทุกกลุ่มประสบการณ์ เป็นต้น

2. จัดรูปแบบการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตรได้ดีเด่น การจัดวิธีการสอนในส่วนนี้ ไม่จำเป็นว่าจะเป็นการสอนกลุ่มใด แต่ครูผู้สอนสามารถที่จะนำวิธีการสอนนั้น ไปใช้ได้กับทุกกลุ่มประสบการณ์ เช่น กิจกรรมการแบ่งกลุ่มอภิปราย กิจกรรมให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เป็นต้น กิจกรรมประเภทนี้มีหลายโรงเรียนที่ได้ดำเนินการ อาทิเช่น โรงเรียนบ้านหินกลิ้ง และโรงเรียนบ้านท่าข้าม ทั้งสองโรงเรียนนี้อยู่ในอำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบแบ่งกลุ่มอภิปรายได้ดีเด่น

3. จัดกิจกรรมสนับสนุนการใช้หลักสูตรในโรงเรียนได้ดีเด่น กิจกรรมประเภทนี้ โรงเรียนสามารถที่จะเลือกปฏิบัติได้ง่ายกว่า ประเภทที่ 1 และ 2 ทั้งนี้เพราะเป็นลักษณะกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมการใช้หลักสูตร แต่มีข้อจำกัดว่าโรงเรียนสามารถที่จะบอกได้ว่ากิจกรรมนั้น ๆ เกี่ยวข้องตรงส่วนไหนของหลักสูตร กิจกรรมประเภทนี้โรงเรียนต่าง ๆ นำไปปฏิบัติกันมากกว่าประเภทอื่น ๆ ซึ่งแต่ละโรงเรียนจะมีกิจกรรมประเภทนี้ดีเด่นแตกต่างกันไปตามความพร้อมของโรงเรียนและสภาพของชุมชน ตัวอย่างเช่น กิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนของโรงเรียนวัดไพโรสณฑ์ อำเภอเมือง จังหวัดตรัง โรงเรียนวัดไม้ล้อม อำเภอเมือง จังหวัดอ่างทอง เป็นต้น กิจกรรมดีเด่นทางด้านเกษตร เช่น โครงการส่งเสริมการคิดตาย่างพันธุ์ดีของโรงเรียนบ้านสันยู่ อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช โครงการปลูกอ้อยของโรงเรียนวัดห้วยสุวรรณวนาราม อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นต้น¹

¹ กรมวิชาการ, กิจกรรมดีเด่นของโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา

บทบาทของบุคลากรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร

การดำเนินงานของโครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา จะต้องได้รับความร่วมมือจากบุคคลหรือหน่วยงานหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียน ศึกษานิเทศก์ จังหวัดหรือหน่วยงานเจ้าสังกัด วิทยาลัยครู และกรมวิชาการ ทั้งนี้ เพราะทุกฝ่ายต่างก็เป็นกำลังสำคัญที่จะช่วยเหลือและสนับสนุนการดำเนินงานของโครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ จะได้ร่วมมือกันปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละฝ่ายอย่างเต็มกำลังความรู้ ความสามารถ ดังต่อไปนี้

1. ครูผู้สอน ครูในโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรนั้น จำเป็นต้องใช้หลักสูตรได้ถูกต้องตามแนวทางของหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 เพื่อจะได้เป็นแบบอย่างและเป็นพี่เลี้ยงให้แก่โรงเรียนอื่น ๆ ในท้องถิ่นเดียวกัน ดังนั้นการที่ครูจะใช้หลักสูตรได้ถูกต้องและดีเด่นั้น ครูควรจะต้องปฏิบัติดังนี้

1.1 ครูจะต้องศึกษาทำความเข้าใจกับจุดหมาย หลักการและโครงสร้างของหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ให้เป็นที่เข้าใจอย่างแจ่มชัด ตลอดจนศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตร หนังสือเรียน แผนการสอนและวัสดุ หลักสูตรอื่น ๆ เพื่อจะได้เลือกใช้ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น

1.2 เตรียมการสอนและจัดหาสื่อการเรียนให้พร้อมก่อนที่จะสอนทุกครั้ง

1.3 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถตามจุดประสงค์ที่หลักสูตรกำหนดไว้ โดยเน้นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้ที่คิด เป็น ทำ เป็นและแก้ปัญหา เป็น

1.4 สอนให้ครบหลักสูตร คือ สอนให้ครบทุกกลุ่มประสบการณ์ และใช้วิธีสอนที่เหมาะสมหลาย ๆ วิธี ให้นักเรียนได้รับความรู้ทั้งทางภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ¹

¹ กรมวิชาการ, คู่มือการอบรมครู เรื่องการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521.

2. ผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน คือ ครูใหญ่ หรืออาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการโรงเรียน เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับครูมากที่สุด และเป็นตัวจักรสำคัญยิ่งที่จะทำให้โรงเรียนเป็นโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรได้ดีเพียงใด ซึ่งบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนที่สำคัญ ๆ มีดังนี้

2.1 มีความรู้ความเข้าใจ เรื่องหลักสูตร เป็นอย่างดี ไม่ควรคิดว่า เรื่องหลักสูตร เป็น เรื่องของครูผู้สอน เท่านั้น ผู้บริหารโรงเรียนควรจะได้ศึกษาหลักสูตรให้เข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง เพราะจะต้อง เป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำแก่ครู เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น

2.2 จัดบุคลากรทำการสอนให้เหมาะสม กระจายงานให้ครูทุกคน ได้ทำหน้าที่ตามความรู้ความสามารถ

2.3 นิเทศติดตามผลการ เรียนการสอนตามหลักสูตรอย่างสม่ำเสมอ เพื่อ จะได้รับทราบปัญหาและความต้องการความช่วยเหลือของครู รวมทั้ง การสร้างขวัญและกำลังใจให้กับครูทุกคน

2.4 จัดให้มีสิ่งให้อำนวยความสะดวกแก่ครูในการจัดการ เรียนการสอน อีกทั้งจัดหางบประมาณสนับสนุนโรงเรียน และสนับสนุนการทำสื่อการเรียนการสอน

2.5 จัดให้มีการประชุมสัมมนาภายในโรงเรียน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและร่วมมือกันแก้ไขปัญหาการใช้หลักสูตร¹

3. ศึกษานิเทศก์ ศึกษานิเทศก์อำเภอและศึกษานิเทศก์จังหวัด จะ เป็นผู้สนับสนุนช่วยเหลือทางวิชาการแก่ครูในโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา ได้ดังนี้

3.1 ช่วยเหลือและให้คำแนะนำแก่ครูในการใช้แผนการสอน/คู่มือครู การจัดทำสื่อการเรียน กำหนดการสอน ตารางสอน เป็นต้น

¹สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอ่างทอง, การดำเนินงานโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา เอกสารอันดับที่ 8/2525. (เอกสารโรเนียว), หน้า 27-28.

3.2 นิเทศและติดตามผลการใช้หลักสูตร เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ ปัญหาและอุปสรรคในการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 แล้วนำมาพิจารณาหาแนว ทางปรับปรุงแก้ไขโดยให้ข้อ เสนอแนะแก่โรงเรียนในโอกาสต่อไป

3.3 ประชาสัมพันธ์งานของโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรให้แก่โรงเรียนใน กลุ่มเดียวกันและจังหวัดอื่น ๆ ได้ทราบและสนใจมาศึกษา ดูงานการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521

3.4 จัดประชุมสัมมนาผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจในการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่ง กันและกัน เกี่ยวกับการดำเนินงานของโครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร¹

4. จังหวัดหรือหน่วยงาน เจ้าสังกัด มีบทบาทที่เกี่ยวข้องกับโครงการโรงเรียน ผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา ดังต่อไปนี้

4.1 ร่วมประชุมกับกรมวิชาการ เพื่อรับทราบโครงการและแนวทางในการ ดำเนินงานของโครงการฯ

4.2 คัด เลือกโรงเรียน เข้าร่วมในโครงการฯ

4.3 กำหนดแนวปฏิบัติงานและแผนการดำเนินงานโครงการของแต่ละจังหวัด หรือหน่วยงาน เจ้าสังกัด และจัดประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์และแนวทางในการดำเนินงานของ โครงการฯ ให้แก่ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้อง

4.4 สนับสนุนการดำเนินงานพัฒนาด้านวิชาการของโรงเรียนในโครงการ โรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร

4.5 ประเมินผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการโรงเรียนผู้นำการ ใช้หลักสูตร เพื่อประกาศให้เป็นโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พร้อมทั้งรวบรวม รายชื่อโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร เสนอกรมวิชาการ เพื่อดำเนินการมอบ เกียรติบัตรให้แก่ โรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรต่อไป

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 29.

4.6 ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลงานของโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร
ประถมศึกษา ให้แก่โรงเรียนอื่น ๆ และผู้สนใจได้ทราบ

5. วิทยาลัยครู ในการดำเนินงานโครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา
ศึกษานี้ วิทยาลัยครูควรได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานครั้งนี้เป็นอย่างดี ซึ่งจะช่วยให้โครงการ
นี้ประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น ดังนั้นกรมวิชาการจึงได้กำหนดบทบาทและหน้าที่ของวิทยาลัยครู
ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ ไว้ดังต่อไปนี้

5.1 ร่วมประชุมกับกรมวิชาการ เพื่อรับทราบโครงการและแนวทางใน
การดำเนินงานของโครงการฯ

5.2 วางแผนที่จะช่วยพัฒนาทางวิชาการของโรงเรียนในโครงการฯ ร่วม
กับจังหวัดหรือหน่วยงาน เจ้าสังกัด เพื่อช่วยให้โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
ให้สอดคล้องกับหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521

5.3 ช่วยเหลือด้านวิชาการ เช่น เป็นวิทยากรในการประชุมอบรมสัมมนา
ผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร

5.4 นิเทศและติดตามผลการดำเนินงานของโครงการโรงเรียนผู้นำการใช้
หลักสูตร ร่วมกับจังหวัดหรือหน่วยงาน เจ้าสังกัด เป็นครั้งคราว¹

6. กรมวิชาการ ในฐานะที่กรมวิชาการ เป็นผู้ที่มีรับผิดชอบในการดำเนินงาน
โครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษาโดยตรง จึงมีบทบาทเกี่ยวข้องกับโครงการ-
การฯ ดังต่อไปนี้

¹ กรมวิชาการ, บทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการโรงเรียนผู้นำการใช้
หลักสูตรประถมศึกษา . (กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, 2523). ไม่มีลำดับ
เลขหน้า (อัดสำเนา).

6.1 เป็นเลขานุการโครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา ทำหน้าที่ประสานงานในส่วนกลาง ร่วมกับจังหวัดหรือหน่วยงานเจ้าสังกัด อาทิ เช่น

- ก. ประชุมร่วมกับจังหวัดหรือหน่วยงานเจ้าสังกัด เพื่อกำหนดนโยบาย และแนวปฏิบัติอย่างกว้าง ๆ เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการฯ ให้จังหวัดต่าง ๆ นำไปปฏิบัติให้ตรงกัน
- ข. จัดประชุมชี้แจงผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนรวมทั้งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เพื่อชี้แจงหลักการและวัตถุประสงค์ของโครงการฯ ตลอดจนแนวทางในการดำเนินงานของโครงการฯ

6.2 ส่ง เสริมกระตุ้นให้จังหวัดหรือหน่วยงาน เจ้าสังกัดดำเนินงานด้านวิชาการ ของโรงเรียนในโครงการฯ โดยจัดสรร เงินจำนวนหนึ่งให้แก่จังหวัดหรือหน่วยงาน เจ้าสังกัด สำหรับจัดประชุมสัมมนาผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในแต่ละจังหวัด เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เกี่ยวกับการดำเนินงานของโครงการฯ ซึ่งกันและกัน

6.3 จัดทำแบบประเมินผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนในโครงการฯ ร่วมกับจังหวัดหรือหน่วยงาน เจ้าสังกัด เพื่อให้จังหวัดหรือหน่วยงาน เจ้าสังกัดนำไปใช้เป็นแนวทาง ในการประเมินผลโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร

6.4 ติดตามผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา ร่วมกับจังหวัดหรือหน่วยงาน เจ้าสังกัดปีละ 2 ครั้ง เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผลการดำเนินงาน ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของโครงการฯ สำหรับการพิจารณา ปรับปรุงหลักสูตรในโอกาสต่อไป

6.5 ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลงานของโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร ประถมศึกษา เพื่อให้โรงเรียนอื่น ๆ ได้ทราบและสนใจมาศึกษา ดูงานการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 โดยจัดทำ "จดหมายข่าวโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา" ขึ้น เพื่อแจกแก่โรงเรียนประถมศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง¹

¹ กรมวิชาการ, บทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, 2523), ไม่มีลำดับเลขหน้า (อัดสำเนา).

ผลการดำเนินงานของโครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา

ในการดำเนินงานโครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษานั้น กรมวิชาการได้จัดให้มีการประชุมสัมมนาผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ ชั้น ปีละ 1 ครั้ง เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ ได้มีโอกาสพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และทบทวนความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายและแนวทางในการดำเนินงานของโครงการฯ นอกจากนี้ กรมวิชาการยังได้มอบหมายให้จังหวัดต่าง ๆ รายงานผลการปฏิบัติงานตามโครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา เพื่อนำมาเผยแพร่ให้โรงเรียนอื่น ๆ และผู้ที่สนใจได้ทราบถึงผลการดำเนินงานของโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษาของจังหวัดต่าง ๆ ซึ่งผลจากการประชุมสัมมนาผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ และรายงานผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรดังกล่าวนี้ จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อกรมวิชาการและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ในการพัฒนาหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ในโอกาสต่อไป

1. ผลการประชุมสัมมนาผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา นับตั้งแต่กรมวิชาการได้เริ่มดำเนินงานโครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา ในปีการศึกษา 2523 เรื่อยมานั้น กรมวิชาการ ได้จัดให้มีการประชุมสัมมนาผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา ทั้งหมด 3 ครั้งด้วยกัน คือ ในปีการศึกษา 2524 , 2525 และ 2526 ตามลำดับ ซึ่งการประชุมสัมมนาแต่ละครั้งนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการดำเนินงานโครงการฯ และเพื่อทบทวนความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของโครงการฯ ดังนั้นการประชุมสัมมนาทั้ง 3 ครั้งนี้ จึงเน้นกิจกรรมการประชุมกลุ่มย่อย เพื่อให้สมาชิกได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์เกี่ยวกับผลงานที่จังหวัดต่าง ๆ ได้ดำเนินการแล้ว ซึ่งพอจะสรุปผลการประชุมสัมมนาผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ ได้ดังต่อไปนี้

1.1 สรุปผลการประชุมสัมมนาผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา ครั้งที่ 1 วันที่ 25 - 26 พฤษภาคม 2524

ก. การดำเนินงานของจังหวัดหรือหน่วยงาน เจ้าสังกัด จังหวัดหรือหน่วยงาน เจ้าสังกัด ได้สรุปรายงานผลการดำเนินงานของโครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร ตั้งแต่เริ่มโครงการในปีการศึกษา 2523 ดังต่อไปนี้

1. การประชาสัมพันธ์ ได้จัดทำเอกสารแนะนำโรงเรียนในโครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา ให้โรงเรียนอื่น ๆ ได้ทราบรวมทั้งบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการศึกษาของท้องถิ่น อาทิ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาจังหวัด นอกจากนี้ยังได้จัดทำเอกสารแนะนำหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ให้บุคคลดังกล่าวได้ทราบด้วย ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการขอความร่วมมือสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการฯ ในโอกาสต่อไป

2. การพัฒนาบุคลากร จังหวัดหรือหน่วยงาน เจ้าสังกัด ได้ดำเนินงานดังนี้

2.1 จัดประชุมชี้แจงผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนของโรงเรียนในโครงการฯ ทุกโรงเรียน ให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของโครงการฯ แนวทางการดำเนินงาน และบทบาทหน้าที่ของผู้ปฏิบัติงานตามโครงการฯ เพื่อช่วยให้การดำเนินงานของโครงการฯ เป็นไปตามเป้าหมาย และประสบปัญหาน้อยที่สุด เกี่ยวกับบุคลากรในโรงเรียน

2.2 จัดอบรมครูผู้สอนให้มีความรู้ความเข้าใจและมีประสบการณ์ในการดำเนินการสอนมากยิ่งขึ้น ดังนี้

2.2.1 จัดโครงการสัมมนาสัญจร โดยให้โรงเรียนในโครงการฯ ได้มีโอกาสศึกษาดูงานซึ่งกันและกัน เดือนละ 1 ครั้ง ในการศึกษาดูงานซึ่งกันและกันนี้ จัดให้มีการสาธิตการสอน ประชุมชี้แจงการดำเนินงานของฝ่ายบริหาร และฝ่ายวิชาการ หลังจากชมการสาธิตการสอนแล้ว ได้มีการประชุมครุร่วมกัน เพื่ออภิปรายซักถามปัญหาต่าง ๆ จากการดูการสอนและอื่น ๆ โครงการนี้ช่วยให้ครูได้มีการพัฒนาตนเอง อันเป็นประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก

2.2.2 นำคณะครูโรงเรียนในโครงการฯ ไปชม

การเรียนการสอนของโรงเรียนที่ดำเนินการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 เพื่อให้ครูได้เห็นการปฏิบัติงานการสอนที่ถูกต้องตามจุดหมาย หลักการ และโครงสร้างของหลักสูตร จะได้เกิดแนวคิดในการทำงาน และนำสิ่งที่ได้รับมาปฏิบัติ เป็นการช่วยพัฒนาการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี

3. การพัฒนาการเรียนการสอน จังหวัดหรือหน่วยงานเจ้าสังกัดได้ดำเนินการ ดังนี้

3.1 ประชุมครูผู้สอน โดยเน้นเรื่องการเรียนการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 และเน้นให้มีการปรับปรุงส่งเสริมการเรียนการสอนกลุ่มประสบการณ์หนึ่งให้ดีเด่นเป็นพิเศษ เพื่อเป็นเอกลักษณ์ของโรงเรียน

3.2 จัดทำแผนการสอนรายวัน กำหนดการสอน และตารางสอน ให้เป็นแนวทางในการดำเนินการสอนของครู

3.3 จัดทำจุลสารแนะนำเกี่ยวกับหลักสูตร ตลอดจนวิธีสอนการผลิตสื่อการเรียน และเครื่องมือประเมินผล ซึ่งเป็นเครื่องอำนวยความสะดวกในการสอนแก่ครู อันจะช่วยให้สามารถพัฒนาการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี

3.4 จัดนิทรรศการสื่อการเรียน โดยให้โรงเรียนช่วยกันผลิตสื่อการเรียน แล้วนำมาจัดนิทรรศการ และจัดทำศูนย์สื่อการเรียนให้โรงเรียนได้นำไปเป็นแบบอย่างในการผลิต

3.5 จัดให้มีโครงการดีเด่นของโรงเรียนตามสภาพของแต่ละโรงเรียน อาทิเช่น โครงการดีเด่นด้านเกษตร โครงการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน เป็นต้น

ข. แนวทางการดำเนินงานในปีต่อไป ผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนาได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานของโครงการฯ สำหรับปีต่อไป ดังนี้

1. จัดประชุมสัมมนาผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ ในเรื่องต่อไปนี้

1.1 ความเข้าใจถึงแนวปฏิบัติ และวัตถุประสงค์ของโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร

1.2 นโยบายหรือแผนการทำงานของโครงการโรงเรียน
ผู้นำการใช้หลักสูตร สำหรับปีการศึกษา 2524

1.3 ประเมินผลงานในรอบปีที่ผ่านมา เพื่อทราบผลงาน
ของการดำเนินงาน ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ร่วมถึงการแก้ไขปัญหา ซึ่งโรงเรียน
ได้ดำเนินการไปแล้ว

2. ส่งเสริมให้โรงเรียนในโครงการฯ ได้ดูงานซึ่งกันและกัน
ภายในจังหวัด หรือจังหวัดใกล้เคียง เพื่อจะได้นำเอาความรู้และสิ่งที่ได้พบเห็นมาพัฒนาโรงเรียน
ของตน

3. ส่งเสริมให้โรงเรียนอื่นๆ (ที่ไม่ใช่โรงเรียนผู้นำ) มาศึกษา
ดูงานการใช้หลักสูตร ในโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร

4. รวบรวมผลงานที่ดีเด่นของโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร
ประถมศึกษาของจังหวัดต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ให้โรงเรียนอื่น ๆ และผู้ที่สนใจได้ทราบต่อไป¹

1.2 สรุปผลการประชุมสัมมนาผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา ครั้งที่ 2 วันที่ 26 - 28 เมษายน 2525

ก. ความสำเร็จในการดำเนินงานของโครงการฯ

1. ความสามารถในการพัฒนาโรงเรียน โรงเรียนในโครงการ
โรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษาทุกโรงเรียน ได้ตระหนักถึงบทบาทของการเป็นโรงเรียน
ผู้นำการใช้หลักสูตรของตนเอง ฉะนั้นจึงได้พัฒนาโรงเรียนให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งด้านการเรียน-
การสอน การพัฒนาตัวครู ตลอดจนอาคารสถานที่ ดังนั้นโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรส่วนใหญ่ ๆ
จึงเป็นโรงเรียนที่ช่วยตนเองได้

¹ กรมวิชาการ, รายงานผลการประชุมสัมมนาผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา, 25 - 26 พฤษภาคม 2524 (อัดสำเนา).

2. ความสามารถของครูในการใช้หลักสูตร โรงเรียนในโครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร ที่ผ่านการประเมินผลให้เป็นโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรนั้น สามารถใช้หลักสูตรได้ถูกต้อง ครบถ้วน กล่าวคือ สามารถจัดการเรียนการสอนได้ครบทุกกลุ่มประสบการณ์และสามารถดำเนินการวัดผลประเมินผลได้ถูกต้องตามแนวทางของหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521

ข. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของโครงการฯ ที่ผ่านมา
ในการดำเนินงานโครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษาของแต่ละจังหวัดนั้น ย่อมประสบกับปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการดำเนินการมากบ้าง น้อยบ้าง แตกต่างกัน ซึ่งที่ประชุมได้ร่วมกันอภิปรายนำปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของโครงการฯ ที่คล้าย ๆ กัน มาสรุปได้ดังนี้

1. การจัดโครงการสัมมนาสัญจร เพื่อให้โรงเรียนในโครงการฯ ได้ศึกษา ดูงานซึ่งกันและกันนั้น อาจมีปัญหาเรื่องการเงิน เพราะโรงเรียนต้องใช้งบประมาณในการต้อนรับ, ค่าพาหนะสำหรับการเดินทาง ซึ่งเรื่องนี้อาจแก้ไขได้โดยการแนะนำให้โรงเรียนจัดน้ำเย็นไว้ต้อนรับผู้มาเยี่ยม เย็นก็เพียงพอแล้ว ส่วนเรื่องค่าพาหนะสำหรับการเดินทางนั้น ก็อาจหลีกเลี่ยงปัญหานี้ได้ โดยจัดให้มีการเยี่ยมชมโรงเรียนในโครงการฯ ที่อยู่ใกล้เคียง ซึ่งสามารถเดินทางโดยรถจักรยานยนต์หรือรถจักรยานแทนที่จะไปโรงเรียนไกล ๆ เป็นต้น

2. การที่มีผู้สนใจไปเยี่ยมชมโรงเรียนมาก บางครั้งทำให้โรงเรียนเสียเวลาในการต้อนรับผู้มาเยี่ยมชม จนบางครั้งครูผู้สอนสอนได้ไม่เต็มที่ เรื่องนี้อาจแก้ไขโดยการให้ครูใหญ่เป็นผู้ต้อนรับ เพียงคนเดียว

3. โรงเรียนที่เป็นโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร ไม่มีความมั่นใจว่าจะคงสภาพความเป็นโรงเรียนผู้นำฯ ไปได้นาน ปัญหานี้อาจแก้ไขโดยผู้บริหารทุกระดับต้องคอยให้การนิเทศและติดตามผล ตลอดจนจูงใจขวัญและกำลังใจในการทำงานของโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรอยู่เสมอ

4. การที่โรงเรียนอื่น ๆ ไม่ให้การยอมรับโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร เช่น ไม่ให้การสนใจ ไม่มาเยี่ยมชม ทำให้ผู้ปฏิบัติงานขาดกำลังใจในการทำงาน เรื่องนี้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ ทุกฝ่ายจะต้องช่วยกันอย่างจริงจังในเรื่องการประชาสัมพันธ์และประชุมชี้แจงให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง เกิดความสนใจและศรัทธาการทำงานของโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร¹

1.3 สรุปผลการประชุมสัมมนาผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา ครั้งที่ 3 วันที่ 6 - 8 มิถุนายน 2526

ก. ผลของการมีโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษาที่มีต่อโรงเรียนอื่น ๆ ในระยะที่ผ่านมา ที่ประชุมมีความคิดเห็นสรุปได้ดังนี้

1. ช่วยให้การใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ในโรงเรียนประถมศึกษาอื่น ๆ ได้ผลดีขึ้น
2. ช่วยให้โรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่ข้างเคียง เกิดการตื่นตัวพยายามที่จะทำได้เหมือนโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร
3. เป็นแหล่งในการศึกษาดูงานการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 สำหรับบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร อาทิเช่น ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน นักศึกษาฝึกสอนในวิทยาลัยครู เป็นต้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ กรมวิชาการ, รายงานผลการประชุมสัมมนาผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา 26-28 เมษายน 2525 (อัดสำเนา).

ข. ข้อเสนอแนะที่จะช่วยให้การดำเนินงานของโครงการฯ ได้ผลดียิ่งขึ้น

1. ควรจัดประชุมสัมมนาผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการฯ ทุกระดับ เพื่อสร้างความเข้าใจให้ตรงกัน และช่วยแก้ไขปัญหาค่าต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินงานโครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา
2. ควรเผยแพร่ผลงานของโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา ให้กว้างขวางกว่าที่เป็นอยู่ในขณะนี้
3. ในการประชุมกลุ่มโรงเรียนแต่ละครั้ง ควรให้โรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร ได้มีโอกาสประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลงานของโรงเรียนบ้าง
4. กรมวิชาการควรจัดสรร เงินงบประมาณ เพื่อให้จังหวัดได้จัดประชุม สัมมนาและอบรม เกี่ยวกับการดำเนินงานของโครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร ตลอดจนจัดทำ เอกสารเผยแพร่ผลการดำเนินงานของโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร
5. กรมวิชาการควรจัดทำสไลด์ หรือวีดีโอ เทป เกี่ยวกับผลงานของโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร ที่มีผลงานดีเด่นในลักษณะต่าง ๆ กัน เพื่อให้จังหวัดต่าง ๆ หรือผู้ที่สนใจ นำไปใช้ในการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลการดำเนินงานของโครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษาต่อไป¹

2. ผลการดำเนินงานของโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา

กรมวิชาการได้มอบหมายให้จังหวัดต่าง ๆ รายงานผลการปฏิบัติงานตามโครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร เพื่อนำมาเผยแพร่ให้โรงเรียนอื่น ๆ และผู้ที่สนใจได้ทราบถึงผลการดำเนินงานของโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร ซึ่งขณะนี้จังหวัดต่าง ๆ ได้รายงานสรุปผลการดำเนินงานของโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรที่เห็นว่าประสบความสำเร็จ มีผลงานที่ดีเด่นพอที่จะให้โรงเรียนอื่น ๆ ได้ไปเยี่ยมชมและศึกษา ดูงานการใช้หลักสูตร เป็นจำนวนมากมาย

¹ กรมวิชาการ. รายงานผลการประชุมสัมมนาผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรประถมศึกษา 6-8 มิถุนายน 2526 (อัดสำเนา).

หลายโรงเรียนด้วยกัน จะเน้น เพื่อช่วยให้มองเห็นภาพว่าโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร ดำเนินงานกันอย่างไร มีผลงานดีเด่นอะไรบ้าง และเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลงานของโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร ให้ผู้ที่สนใจได้ไปเยี่ยมชมและศึกษา ดูงานการใช้หลักสูตร จึงขอกล่าวถึงผลการดำเนินงานของโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรที่น่าสนใจ เพื่อ เป็นตัวอย่าง เพียง 4 โรงเรียนนี้

2.1 โรงเรียนบ้านสร้างมิ่ง อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

โรงเรียนนี้จัด เป็นโรงเรียนขนาดเล็กมีครู 13 คน มีนักเรียนทั้งหมด 404 คน แบ่งเป็น 11 ห้องเรียน การพัฒนางานวิชาการที่น่าสนใจของโรงเรียนนี้ เช่น จัดให้มีห้องศูนย์กลาง-หลักสูตร ซึ่งมีเอกสารเพียงพอสำหรับครูจะได้ค้นคว้าได้จัดประชุมทางวิชาการ เพื่อแก้ปัญหาการเรียนการสอน เป็นประจำสัปดาห์ ๆ ละ 1 ครั้ง จัดให้มีห้องสมุดสำหรับนักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

ครูมีความกระตือรือร้นสนใจที่จะรับการนิเทศความรู้ใหม่ อุทิศ เวลา เพื่อการเรียนการสอนมากขึ้น นักเรียนมีความตื่นตัวในการเรียนมาก รักษาความสะอาด ร่ากายและเสื้อผ้า มีระเบียบวินัยในการทำงาน ส่งผลให้ผู้ปกครองให้ความร่วมมือช่วยเหลืออุปการะโรงเรียน เป็นอย่างดียิ่ง

ครูใช้แผนการสอนของกรมวิชาการ เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนด้วยความตั้งใจจริง นำเอาปัญหาของโรงเรียนและชุมชนมาสอน เสริมให้ได้ประสบการณ์ตรงในการแก้ปัญหา

กิจกรรมที่โรงเรียนมุ่ง เสริมให้ดีเด่นตามแนวของหลักสูตร คือ กิจกรรมด้านส่งเสริมความรับผิดชอบของตนเอง สังคม ความซื่อสัตย์ อันเป็นนิสัยที่ดีงาม โดย คณะครูร่วมมือในการ เป็นตัวอย่างแก่นักเรียน จนได้รับความไว้วางใจจากผู้ปกครอง เป็นอย่างมาก และกิจกรรมด้านการเกษตรที่มอบหมายให้นักเรียน เป็นผู้ดำเนินการเองตั้งแต่ต้น จนกระทั่งนำผลผลิตไปจำหน่าย เช่น การปลูกต้นเข้มาแล้วดองกิ่งขาย แต่ละปีสามารถทำรายได้ให้โรงเรียนประมาณ 2,000 บาท และในเนื้อที่ 1 ไร่ โรงเรียนยังให้นักเรียนปลูกพืชหมุนเวียนตลอดปี ฤดูหนาว ก็ทำนา หลังจากนั้นปลูกมันเทศ ถั่ว และผักสวนครัว นอกจากนี้ยังเริ่มโครงการให้นักเรียน เลี้ยงไก่ โรงเรียนแจกลูกไก่ให้ไปเลี้ยงที่บ้านและส่งเสริมจนกระทั่งนำ

ไก่ออกขาย¹

2.2 โรงเรียนวัดแม่กะ (แม่แดงวิทยาการ) อำเภอแม่แดง จังหวัดเชียงใหม่

เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ครู 13 คน นักเรียน 252 คน แบ่งเป็น 10 ห้องเรียน เปิดสอนตั้งแต่ ป.1 ถึง ป.6 อยู่ห่างจากจังหวัดประมาณ 47 กิโลเมตร ห่างจากอำเภอประมาณ 3 กิโลเมตร ผลงานที่โรงเรียนได้พัฒนาขึ้น คือ บริเวณโรงเรียนสะอาด ร่มรื่น มีไม้ดอก ไม้ประดับสวยงาม โดยนักเรียน เป็นผู้ดูแลรักษาเอง ครูมีความกระตือรือร้นในการทำงาน มีความรับผิดชอบสูง มีความคิดสร้างสรรค์ผลงานใหม่ ๆ ประสานงานการแก้ปัญหานักเรียนกับผู้ปกครองอย่างใกล้ชิด นักเรียนมีความรับผิดชอบสูง มีความสะอาด มีความริเริ่ม กล้าแสดงออก มีเหตุผล มีความร่วมมือกลมเกลียวกันในการทำงาน

การเรียนการสอนได้ผลเป็นที่พอใจ ครูสามารถเลือกใช้วิธีสอนได้หลายวิธีตามจุดประสงค์ที่จะสอน เช่น สอนระบบกลุ่ม การค้นคว้า รายงาน การเล่นบทบาทสมมติ และได้จัดสอนซ่อมเสริมนักเรียนที่เรียนช้าอย่างจริงจัง²

2.3 โรงเรียนวัดห้วยสุวรรณวนาราม อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี

โรงเรียนนี้เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มีครู 11 คน นักเรียน 275 คน เปิดสอนตั้งแต่ ชั้น ป.1-6 อยู่ห่างจากจังหวัดประมาณ 20 กิโลเมตร ห่างจากอำเภอศรีประจันต์ ประมาณ 14 กิโลเมตร ผลงานที่โรงเรียนได้พัฒนาขึ้น คือ อาคารสะอาด เรียบร้อย พร้อมทั้งจะใช้ประโยชน์ได้ตลอดเวลา บริเวณโรงเรียนได้ตกแต่งด้วยการปลูกไม้ดอก ไม้ประดับ ไม้ยืนต้น ดูสวยงาม และมีความร่มรื่น ครูมีความกระตือรือร้นที่จะทำงาน สามารถที่จะจัดการเรียนการสอนได้หลายวิธี สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่จะสอน ประสานงานแก้ปัญหา นักเรียนกับผู้ปกครองอย่างใกล้ชิดและ

¹ กรมวิชาการ, "ผลการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการ"

สารโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรระดับประถมศึกษา (ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม 2524), หน้า 8-9.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 9-10.

สม่ำเสมอ นักเรียนมีความรับผิดชอบในการทำงานดี มีความกล้าที่จะแสดงออกมา มีความร่วมมือกลมเกลียวกันในการทำงาน และมีวินัยในตนเองมากขึ้น

กิจกรรมที่โรงเรียนพยายามจะทำให้ดีเด่น คือ กิจกรรมด้านการเกษตร โดยให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการคิด การวางแผนและลงมือปฏิบัติเอง เป็นประสบการณ์ตรง ซึ่งได้ผลเป็นที่น่าพอใจ คือ โครงการปลูกอ้อยโรงเรียนได้ขอที่ดินจากวัดจำนวน 3 ไร่ ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ๆ ตั้งแต่เริ่มเตรียมดิน จนกระทั่งถึงตัดอ้อยไปจำหน่าย ปรากฏว่า เดือนพฤษภาคม 2524 ชาวบ้านมาขอซื้ออ้อยไปทำพันธุ์ ได้เงินถึง 10,000 บาท เมื่อหักค่าใช้จ่ายแล้วจะเหลือกำไรประมาณ 5,000 บาท โรงเรียนคาดว่าตัดครั้งต่อไปจะได้กำไรประมาณสองถึงสี่หมื่นบาท เหตุผลที่โรงเรียนนี้เลือกโครงการปลูกอ้อย เป็นโครงการดีเด่น ก็เพื่อเสริมด้านพื้นฐานอาชีพให้กับนักเรียน เพราะเห็นว่าชุมชนละแวกนั้น มีอาชีพปลูกอ้อยกันมาก จะได้เป็นตัวอย่างในการปลูกที่ถูกต้องวิธีให้แก่ประชาชน และเป็นการฝึกภาคปฏิบัติด้านอาชีพแก่นักเรียนได้เป็นอย่างดีด้วย ในส่วนนี้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นมาก¹

2.4 โรงเรียนบ้านสันยุง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช โรงเรียนนี้เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มีครู 11 คน นักเรียน 310 คน อยู่ห่างจากจังหวัดประมาณ 18 กิโลเมตร ผลการดำเนินงานของโรงเรียน คือ อาคารสถานที่สะอาดเรียบร้อย บริเวณโรงเรียนมีไม้ดอกไม้ประดับจัดให้มีที่พักผ่อนหย่อนใจ อาคารต่าง ๆ พร้อมทั้งจะใช้ประโยชน์ได้ตลอดเวลา ครูมีความกระตือรือร้น มีความตั้งใจที่จะทำงาน พยายามที่จะศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรประถมศึกษา 2521 สามารถจัดการเรียนการสอนได้หลายแบบ หลายวิธี และพยายามที่จะลดบทบาทการบอกความรู้ให้น้อยลง นักเรียนมีความสนุกสนาน ตั้งใจเรียนมีความกล้าที่จะแสดงออกมากขึ้น มีความรับผิดชอบ มีวินัยในตนเองมากกว่าเดิม ทำงานเป็นกลุ่มได้ดีขึ้น

¹ เรื่องเดียวกัน. หน้า 12-13.

ทางโรงเรียนมีการนิเทศและสังเกตการสอนเป็นประจำ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขเป็นประจำทุกเดือน และได้จัดให้มีการบริการต่าง ๆ คือ ห้องสมุด ห้องพยาบาล โครงการอาหารและอุปกรณ์การเล่นต่าง ๆ โครงการที่โรงเรียนได้ทำเพื่อเสริมการใช้หลักสูตรโดยปกติและหวังจะให้ เป็นกิจกรรมดีเด่น คือ

โครงการส่งเสริมการติดตามงานพันธุดี โครงการนี้โรงเรียนถือว่าเป็นโครงการสำคัญ เพราะประชาชนในท้องถิ่นทำสวนยาง ซึ่งเรื่องนี้จะสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นมาก และโครงการนี้นักเรียนจะมีความรู้ในการติดตามงาน โดยมีส่วนในการดำเนินงาน ตั้งแต่การปลูกการดูแลรักษาอย่างต่อเนื่อง คนละ 20 ต้น และเรียนการติดตามงานด้วยตนเอง จนกระทั่งนำผลผลิตออกมาจำหน่าย

โครงการอบรมมารยาท มุ่งจะฝึกมารยาทภาคปฏิบัติที่เกี่ยวกับมารยาท การพูด การแสดงความเคารพ การเสียสละ การรักษาความสะอาด โดยใช้วิธีให้นักเรียนความคุ้มกันเอง โรงเรียนจัดแบ่งนักเรียนเป็นหมู่ คนที่อยู่บ้านใกล้กันจะอยู่หมู่เดียวกัน มาโรงเรียนพร้อมกันกลับพร้อมกัน มีหัวหน้าช่วยกันดูแลมารยาท ระหว่างอยู่ที่บ้านก็ต่างคนต่างช่วยกันสังเกตมารยาทซึ่งกันและกัน¹

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 12-13.